

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Електронне видання
**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«Спадкове право у правових системах
України та інших країн»**

Харків 2021

Навчально-методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з обов'язкової навчальної дисципліни «Спадкове право у правових системах України та інших країн» для студентів 3 курсу денної форми навчання (першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та 29 «Міжнародні відносини», 293 «Міжнародне право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 23 с.

Розробники:

Попов Віктор Андрійович, кандидат юридичних наук, асистент

Бровченко Тетяна Ігорівна, кандидатка юридичних наук, асистентка

Рубан Олена Олександрівна, кандидатка юридичних наук, асистентка

ЗМІСТ:

Вступ

Обсяг і структура навчальної дисципліни

Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Історія виникнення і формування інституту спадкового права

Тема 2. Спадкове право як інститут цивільного права

Тема 3. Загальні положення про спадкування

Тема 4. Спадкові правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти та зміст

Тема 5. Спадкування за заповітом

Тема 6. Спадкування за законом

Тема 7. Здійснення права на спадкування

Тема 8. Особливості спадкування окремих видів майна

Тема 9. Охорона спадкових прав та управління спадщиною

Тема 10. Спадковий договір

Тема 11. Спадкові відносини з іноземним елементом

Тема 12. Захист спадкових прав

Тема 13. Особливості спадкування в країнах Романо-германської правової системи

Тема 14. Особливості спадкування в країнах Англо-Саксонської правової системи

Тема 15. Особливості спадкування у країнах мусульманського права

Перелік питань для підсумкового контролю

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Критерії оцінювання результатів навчання

Вступ

Спадкове право у правових системах України та інших країн є дисципліною, яка пропонується на вибір студента. Ця дисципліна формує професійні компетентності, розширює теоретичні знання та створює розуміння практичного застосування здобувачів вищої освіти, які навчаються на спеціальності, що входить до галузі знань 29 «Міжнародні відносини».

Студенти мають можливість отримати широкі теоретичні знання з цивільного права та цивільного законодавства, що стосуються питань спадкування, а також окремі практичні навички, які дозволять познайомитись з деякими правовими механізмами у сфері спадкових відносин. При цьому, значна частина уваги приділена аналізу та порівнянню спадкових відносин та механізмів у правових системах різних країн світу. Опанування дисципліни сформує у здобувачів вищої освіти системи поглядів та спеціальних знань в галузі цивільного та спадкового права України та інших країн світу, набуття практичних навичок щодо тлумачення та застосування норм спадкового законодавства України та інших країн світу.

Формат проведення дисципліни: очна серія лекцій і практичних занять. Студенти мають змогу отримувати індивідуальні консультації. Навчальний курс включає самостійну роботу студентів. Під час сесії формат очний.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів теоретико-практичних знань реалізації права на спадкування, вивчення правових механізмів реалізації таких прав, а також дослідження правових засад і механізмів спадкування в іноземних країнах. Створення для студентів наукового підґрунтя для подальшого вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають під час здійснення спадкових прав.

Завданням вивчення даної навчальної дисципліни є: ознайомити студентів з теоретичними дослідженнями та науковими розробками у сфері

здійснення громадянами (спадкоємцями) права на спадкування; дослідити особливості процедур здійснення права на спадкування (прийняття та відмова від спадщини; особливості відмови від спадщини та неприйняття спадщини); розкрити сутність та мету встановлення презумпція прийняття спадщини; навчити застосовувати теоретичні положення на практиці щодо вжиття заходів до охорони спадкового майна; здійснити аналітичну роботу над судовими рішеннями по встановленню додаткового строку прийняття спадщини; розкрити порядок та підстави поділу (виділу) та перерозподілу спадщини; проаналізувати особливості виконання зобов'язань спадкодавця перед кредиторами; дати можливість студентам самостійно виготовити проєкти відповідних документів та розробити пропозиції з удосконалення цивільного законодавства у сфері регулювання спадкових правовідносин.

Окремої уваги приділено порівняльному аналізу під час дослідження спадкових механізмів у іноземних країнах, що дасть можливість студентам орієнтуватися у особливостях правозастосування у різних правових системах на основі співставлення з правовими механізмами в Україні.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань про інститут спадкового права;
- опанування базовими категоріями у сфері спадкових відносин;
- визначення актуальних проблем інституту спадкового права, розробка нових ідей для їх подолання;
- проведення порівняльного аналізу інституту спадкового права України та зарубіжних країн;
- дослідження практичного інструментарію та механізмів здійснення спадкових прав;
- розвиток навичок і умінь застосування практичних аспектів спадкових відносин, з урахуванням європейських стандартів і принципів.

Обсяг і структура навчальної дисципліни

№ п/п	Дата проведення (згідно розкладу)	Тематика навчального курсу	Обсяг у годинах			
			Усього	У тому числі		
				Лекції	Практичні заняття, семінарські заняття, колоквіуми тощо	Самостійна робота
1		Модуль 1. Історія та загальні положення про спадкування				
2		Тема 1. Історія виникнення і формування інституту спадкового права.		2	2	4
3		Тема 2. Основні підходи до розуміння спадкового права.		2	2	4
4		Тема 3. Загальні положення про спадкування в Україні та інших країнах.		2	2	8
5		Тема 4. Спадкові правовідносини.		2	2	8
		Модуль 2. Особливості здійснення спадкових прав				
6		Тема 1.		2	2	8

		Спадкування окремих майнових прав спадкодавця				
7		Тема 2. Спадкування за заповітом.		2	2	8
8		Тема 3. Спадкування за законом.		2	2	8
9		Тема 4. Здійснення спадкових прав.		2	2	8
10		Тема 5. Спадковий договір.		2	2	8
		Модуль 3. Особливості спадкування в іноземних державах				
11		Тема 1. Спадкові відносини з іноземним елементом.		2	2	6
12		Тема 2. Оформлення спадкових прав.		2	2	10
13		Тема 3. Захист спадкових прав.		2	4	20
		Разом	50	24	26	100
		Усього годин / кредитів ECTS	150/3			

Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Історія та загальні положення про спадкування.

Історія виникнення і формування інституту спадкового права. Спадкування за Римським правом. Спадкування за Руською Правдою. Особливості спадкування наприкінці XVIII сторіччя на початку XIX. Спадкування в XX столітті. Основні підходи до розуміння спадкового права. Спадкування як правова категорія. Принципи спадкового права. Пріоритет в спадковому праві. Джерела спадкового права. Загальні положення про спадкування в Україні та інших країнах. Спадкові правовідносини. Підстави виникнення спадкових правовідносин. Суб'єкти. Об'єкти. Склад спадкових правовідносин. Строки в спадковому праві.

Модуль 2 Особливості здійснення спадкових прав.

Спадкування окремих майнових прав спадкодавця (Склад спадщини). Право на майно. Право на земельну ділянку. Право на підприємства. Гроші, валютні цінності та цінні папери. Право інтелектуальної власності. Зобов'язання як елемент складу спадщини. Права та обов'язки, які не входять до складу спадщини. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Перехід прав на виморочене майно до територіальних громад, яка процедура діє в інших країнах у разі відсутності спадкоємців. Здійснення спадкових прав. Спадковий договір. Поняття та ознаки спадкового договору. Сторони спадкового договору. Порядок укладення та форма спадкового договору. Зміст спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Зміна та припинення спадкового договору.

Модуль 3. Особливості спадкування в іноземних державах.

Спадкові відносини з іноземним елементом. Оформлення спадкових прав. Поняття, значення та порядок видачі свідоцтва про право на спадщину. Поділ спадкового майна. Захист спадкових прав.

Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи.
- види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття, консультації.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: доопрацювання матеріалів лекції; робота в інформаційних мережах; наукове повідомлення з вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць з тем початкової дисципліни; анотування наукових статей і монографій; здійснення аналізу законопроектів та змін законодавства.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, ознайомленні з житловим законодавством про зарубіжних країн, аналізі актів Європейського Союзу. Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною дисципліною.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Історія виникнення і формування інституту спадкового права

1. Спадкування за Римським правом
2. Спадкування за Руською Правдою
3. Спадкування в ХХ столітті.

Тема 2. Спадкове право як інститут цивільного права

1. Поняття і предмет спадкового права.
2. Джерела правового регулювання спадкових відносин.
3. Принципи спадкового права.

Тема 3. Загальні положення про спадкування

1. Поняття і види спадкування.
2. Відкриття спадщини.
3. Склад спадщини.

Тема 4. Спадкові правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти та зміст.

1. Підстави виникнення спадкових правовідносин
2. Суб'єкти спадкових правовідносин
3. Об'єкти спадкових правовідносин
4. Склад спадкових правовідносин
5. Строки в спадковому праві

Тема 5. Спадкування за заповітом

1. Поняття та правова природа заповіту.
2. Умови дійсності заповіту.
3. Види заповітів та їх правова природа.
4. Право на заповіт.
5. Форма і порядок вчинення заповіту.
6. Зміст заповіту.

- 7.Свобода заповіту.
- 8.Обов'язкова частка у спадщині.
- 9.Зміна та скасування заповіту.
- 10.Недійсність заповіту.
- 11.Тлумачення та виконання заповіту.

Тема 6. Спадкування за законом

- 1.Підстави спадкування за законом.
- 2.Черговість спадкування.
- 3.Спадкування за правом представлення

Тема 7. Здійснення права на спадкування

- 1.Способи і строки прийняття спадщини.
- 2.Відмова від прийняття спадщини.
- 3.Спадкова трансмісія.
- 4.Відумерлість спадщини.
- 5.Частки у спадщині.
- 6.Оформлення права на спадщину.
7. Поняття, значення та порядок видачі свідоцтва про право на спадщину
8. Поділ спадкового майна
9. Усунення від права на спадкування.

Тема 8. Особливості спадкування окремих видів майна.

1. Особливості спадкування земельних ділянок
2. Особливості спадкування корпоративних прав
3. Особливості спадкування грошей, валютних цінностей та цінні папери
4. Прав інтелектуальної власності
5. Зобов'язання як елемент складу спадщини

Тема 9. Охорона спадкових прав та управління спадщиною

- 1.Поняття охорони спадкових прав.
- 2.Строки охорони спадкових прав.
- 3.Суб'єкти відносин щодо охорони спадкових прав.
- 4.Способи охорони спадкових прав.
- 5.Управління спадщиною.

Тема 10. Спадковий договір

- 1.Поняття та ознаки спадкового договору.
- 2.Сторони спадкового договору.
- 3.Порядок укладення та форма спадкового договору.
- 4.Зміст спадкового договору.

5. Зміна та припинення спадкового договору.

Тема 11. Спадкові відносини з іноземним елементом

1. Джерела правового регулювання міжнародних спадкових відносин.
2. Особливості спадкування за законом та за заповітом з іноземним елементом.
3. Колізійне регулювання спадкових відносин.
4. Особливості охорони спадкового майна з іноземним елементом.

Тема 12. Захист спадкових прав

1. Поняття та реалізація суб'єктивного цивільного права на захист спадкових прав.
2. Співвідношення охорони та захисту спадкових прав.
3. Поняття та види способів захисту спадкових прав.
4. Правова природа і види вимог щодо спадщини та їх відмежування від вимог, пов'язаних із спадкуванням.

Тема 13. Особливості спадкування в країнах Романо-германської правової системи

Тема 14. Особливості спадкування в країнах Англо-Саксонської правової системи

Тема 15. Особливості спадкування у країнах мусульманського права

Перелік питань для підсумкового контролю

1. Поняття спадкового права.
2. Особливості інституту спадкування.
3. Предмет спадкового права.
4. Універсальне та сингулярне правонаступництво у спадковому праві.
5. Поняття спадщини та її зміст.
6. Поняття та види спадкових правовідносин.
7. Час і місце відкриття спадщини.
8. Види спадкування.
9. Права, які не входять до змісту спадщини.
10. Суб'єкти спадкових правовідносин.
11. Спадкодавець, як суб'єкт спадкових правовідносин.
12. Спадкоємець, як суб'єкт спадкових правовідносин.
13. Інші учасники спадкових правовідносин
14. Спадкування за заповітом.
15. Поняття та умови дійсності заповіту.
16. Ознаки та форма заповіту.
17. Порядок складання заповіту.
18. Форма заповіту.
19. Заповіти, які прирівнюються до нотаріально посвідчених.
20. Порядок посвідчення заповітів нотаріусом.
21. Види заповітів.
22. Зміст заповіту.
23. Право на заповіт.

24. Секретний заповіт.
25. Заповіт подружжя.
26. Право заповідача на призначення спадкоємців.
27. Заповідальний відказ та його предмет.
28. Право на обов'язкову частку у спадщині.
29. Заповідальні розпорядження.
30. Заповіт з умовою.
31. Секретний заповіт.
32. Зміна та скасування заповіту.
33. Тлумачення заповіту.
34. Недійсність заповіту.
35. Спадкування за законом.
36. Черговість спадкування за законом.
37. Зміна черговості під час спадкування за законом.
38. Спадкування за правом представлення.
39. Спадкування за спадковою трансмісією
40. Спадкування права на земельну ділянку.
41. Спадкування частки у праві спільної власності.
42. Спадкування права на вклад у банку.
43. Розмір частки зі спадщини спадкоємців за законом.
44. Прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини.
45. Способи прийняття спадщини.
46. Право на відмову та наслідки відмови від прийняття спадщини.
47. Управління спадковим майном.
48. Відумерлість спадщини.
49. Переважне право на спадкування.
50. Задоволення вимог кредиторів при спадкуванні.
51. Охорона спадкового майна.
52. Виконання заповіту.
53. Оформлення права на спадщину.
54. Свідоцтво на спадщину та порядок його оформлення.
55. Спадковий договір та його характеристика і правова природа.
56. Зміст спадкового договору.
57. Спадковий договір подружжя.

58. Особливості спадкування в країнах Романо-Германської правової системи
59. Особливості спадкування в країнах Англо-Саксонської правової системи
60. Особливості спадкування у країнах мусульманського права

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

1. Конституція України : // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 9. – Ст. 19. /зі змінами та доповненнями.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003 р. – № 40. – Ст. 356. /Зі змінами та доповненнями
3. Постанова Пленуму Верховного Суду України “Про судову практику у справах про визнання правочинів недійсними” від 28 квітня 1978 р. зі змінами від 25 грудня 1992 р. // Цивільний кодекс. Цивільний процесуальний кодекс України. Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах / відп. ред. П.І. Шевчук. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 496 с.
4. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 6 листопада 2009 р. // Вісник Верховного Суду України. – 2009. – № 12.
5. Постанова Верховного Суду України від 22 грудня 1995 р. № 20 (з наступними змінами) "Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності"// Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995-1998).Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ. – К., 1998.-с. 26-33.

6. Закон України “Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та обмежень” від 01.07.04р // Офіційний вісник України 2004. -№30. – ст.1993

7. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2004 року// Офіційний вісник України. – 2004. - № 10. – ст.63916

8. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №21.

9. Закон України від 19.06.2003 року „Про фермерське господарство”// Голос України. –29.07.2003 року.

10. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р.

11.Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 р.

12. Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1992 р. N 466.

13. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням Закону України “Про заставу”: роз'ясненням ВАСУ від 24 грудня 1999 р. N 02-5/602.

14. Про практику вирішення окремих спорів, пов'язаних із забезпеченням виконання зобов'язань: оглядовий лист Вищого господарського суду України від 30 травня 2001 р. N 01-8/637.

Література:

1. Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / О. Є. Кухарев. – К. : Правова єдність : Алерта, 2013. – 328 с.

2. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право. Академічний курс : підручник / З. В. Ромовська. – 2-ге вид., допов. – К. : Дакор, 2013. – 304 с.

3. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред.: В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2011–2012. – Т. 1–2.

4. Аверина К. Н. Особенности правового регулирования брачно-семейных отношений, осложненных иностранным элементом / К. Н. Аверина // *Международное право и международные организации*. – 2012. – No 4. – С. 67–76.

5. Бородаенко А. А. Деятельность Международной комиссии гражданского состояния по обеспечению прав внебрачных детей / А. А. Бородаенко // *Современное право*. – 2011. – No 3. – С. 116–119.

6. Кернична С. Я. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві / С. Я. Кернична // *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. – К., 2011. – Вип. 47. – С. 378–382.

7. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві / В. І. Кисіль // *Право України*. – 2013. – No 7. – С. 154–182.

8. Курдельчук Д. Міжнародне спадкування – це складно і просто / Д. Курдельчук, Т. Момонт // *Мала енциклопедія нотаріуса*. – 2012. – No 1. – С. 193–196.

9. Курдельчук Д. Ще раз про деякі особливості міжнародного спадкування / Д. Курдельчук // *Мала енциклопедія нотаріуса*. – 2011. – No 4. – С. 164–168.

10. О юрисдикции, применимом праве, признании и исполнении решений и принятии и применении аутентичных документов по вопросам наследования и о создании Европейского сертификата о наследовании : Регламент (ЕС) No650/2012 Европейского Парламента и Совета от 4 июля 2012 г. // *Журнал международного частного права*. – 2012. – No 4. – С. 34–92.

11. Шупінська О. В. Міжнародно-правове регулювання відносин власності при транскордонному спадкуванні / О. В. Шупінська // *Університетські наукові записки / Хмельн. ун-т упр. та права*. – Хмельницький, 2011. – Вип. 4. – С. 76–81.

12. Гончарова А.В. Цивільно-правові аномалії в спадковому праві України / А.В. Гончарова // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. – 2014. – Випуск 6-1. Том 1. – С. 197-200.

13. Кобзар В.В. Актуальні питання правового регулювання спадкування за заповітом / В.В. Кобзар // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – Випуск 32. Том 2. – С. 45-48.

14. Кухарєв, О. Є. Актуальні питання вирішення судами спорів про усунення від права на спадкування // Вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2017. – № 5. - С. 9-18. - [Режим доступу]: ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2086-9179>.

15. Чуйкова В.Ю. Правові питання спадкування за заповітом. Автореф. дис... канд. юрид. наук. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 1999

16. Чуйкова В. Правова характеристика спадкового договору // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 4. – С. 3-7

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Електронний, режим доступу: <http://library.nlu.edu.ua/>

2. Сервіс для пошуку наукових джерел Google Scholar. Електронний режим доступу: <https://scholar.google.com.ua>.

3. Офіційний портал Верховної Ради України. Електронний режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України: <http://www.president.gov.ua>

5. Урядовий портал: <https://www.kmu.gov.ua/ua>

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.

	9	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна кількість несуттєвих помилок.
	8	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	7	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	6	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 5	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	4	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	3	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	2	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.

	1	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Залік	Max 90-100	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.</p>
	80-89	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.</p>

75-79	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
70-74	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на заліку за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
60-69	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
35-59	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.

0-34	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

Шкала підсумкового педагогічного контролю (залік)

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74

Е	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34